

Üniversite Öğrencilerinde Sigara Alışkanlığının Sorgulanması

Enquiries into Cigarette Smoking Habits of University Students

Sevda Yüksel¹, Zübeyde Cücen²

¹Fatih Üniversitesi Sağlık Bilimleri Meslek Yüksekokulu, İlk ve Acil Yardım Programı, Ankara, Türkiye

²Fatih Üniversitesi Sağlık Bilimleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Laboratuvar Programı, Ankara, Türkiye

ÖZET

Amaç: Günümüzde en sık kullanılan tütün ürünü sigaradır. Ülkemizde çeşitli araştırmalarda sigara başlama ve bağımlılık oluşturma yaşları genellikle lise ve üniversite çağı olarak belirlenmiştir. 31 Mayıs "Dünya Sigara İçmeme Günü" nedeniyle, Fatih Üniversitesi Ankara Kampüsü'nde bir dizi 'Sigara Etkinlikleri' düzenlenmiştir. Amacımız "Sigaranın Zararları" konusuna ve Temmuz 2009'da uygulamaya girecek olan 5727 sayılı yasaya dikkat çekmek ve öğrencilerimizi sigara bırakmaya teşvik etmektir.

Gereç ve Yöntemler: Bu amaçla bir anket uygulanmış, sonrasında bilgilendirme semineri verilmiş ve "Ödüllü Sigara Bırakma Kampanyası" düzenlenmiştir. Öğrencilere 2009 Mart ayı sonunda 25 sorudan oluşan bir anket uygulanmıştır. Ankete 493 kişi katılmıştır

Bulgular: Katılımcıların %41.6 (n=205) bay, %58.4 (n=288) bayandır. Katılımcıların sigara içme oranı %43.2 (n=207), içme oranı %56.8'dir (n=272). Sigara içme durumlarıyla yaş, cinsiyet, mezun olduğu lise, anne-baba eğitimi, birlikte yaşama durumları, kardeşlerinin sigara içme durumları karşılaştırılmıştır. Hiç sigara içmeyen öğrencilerin en çok 19-20 yaşında, düzenli sigara içenlerin ise 20-21 yaşında oldukları, içmeyen öğrencilerden %70.9'unun bayan, %29.1'inin bay, düzenli sigara içen öğrencilerden %61.9'unun bay, %38.1'inin bayan olduğu, en az düzenli sigara içen öğrencilerin fen lisesi mezunu olduğu tespit edilmiştir. Kardeşlerin düzenli sigara içmesi (özellikle 1. ve 2. kardeşlerin düzenli sigara içme durumu) ile kişinin sigara içmesi arasında anlamlı artış gözlenmiştir. Bölümler arasında "Hemşirelik Yüksekokulu (HYO)" öğrencilerinin hiç içmeme oranlarının yüksek olduğu, en yüksek düzenli içen oranın ise "İşletme Yönetimi" ve "Tıbbi Görüntüleme Teknikleri (TGT)" programları oldukları belirlenmiştir.

Sonuç: Gençlerin sigaraya başlamalarının engellenmesi için yasal tedbirlerin alınması yanı sıra sürekli eğitim yapılması, sigarayı bırakmalarının sağlanması, gerekirse uzman desteğinin temin edilmesi konusundaki çalışmalar sürdürülmelidir. Sağlık bölümlerinde okuyan öğrencilerin her birinin sağlık personeli olacağı yönünde bilinçlendirilmesi ve onların halkın gözünde birer rol modeli olacakları konusunda derslerde sürekli eğitim verilmesi gereklidir. (*Türk Toraks Derg 2012; 13: 169-73*)

Anahtar sözcükler: Sigara içimi, üniversite öğrencileri, anket, idrarda kotinin

Geliş Tarihi: 23.11.2010

Kabul Tarihi: 06.06.2011

ABSTRACT

Objective: Currently, the most commonly used tobacco products are cigarettes. In various studies, the ages of starting to smoke and becoming dependent are often identified as high school and college ages. We organized a series of activities related with smoking on May 31 due to "The world no-smoking day", at Ankara Campus of Fatih University. Our goal was to draw attention to the "harmful effects of smoking", as well as to the Law No. 5727, which was to be put into effect as of July 2009, and we also aimed at encouraging our students to quit smoking.

Material and Methods: For this purpose, a questionnaire was administered, followed by a seminar and a campaign called "Campaign with prize to quit smoking" was organized. A questionnaire consisting of 25 questions was administered to students at the end of March in 2009. A total of 493 people participated in the survey.

Results: Four hundred ninety-three students participated in the survey. 41.6% of participants (n=205) were male. Participants' smoking rate was 43.2% (n=207). Age, sex, graduation, parent education, cohabitation with family and sibling smoking status were evaluated. Most non-smokers were in the 19-20 years old group, whereas regular smokers were in the 20-21 years old group. 70.9% of nonsmokers were female, 21.9% of regular smokers were male. Among regular smokers, students who graduated from science high schools were the least regular smokers. Having a sibling (especially first and second sibling) who is a regular smoker significantly increased the risk of cigarette smoking. Between the departments, "Nursing School" students have high rates of never smokers. The highest rate of regular smokers has been found in the "Business Management" and "Medical Imaging Techniques" programs.

Conclusion: In addition to taking legal measures to prevent young people from beginning to smoke, continuing education programs are important. If necessary, support by specialists should be provided. Awareness of the each of the students studying in health departments should be promoted so that they will become health care providers. Besides, during their education, they should be taught that they will become a role model in the public as health providers. (*Türk Toraks Derg 2012; 13: 169-73*)

Key words: Smoking, university students, survey, nicotine in urine

Received: 23.11.2010

Accepted: 06.06.2011

Ulusal Meslek Yüksekokulları Öğrenci Sempozyumu 21, 22 Ekim 2010-Düzce Üniversitesi Kaynaşlı Meslek Yüksekokulu

Yazışma Adresi / Address for Correspondence: Sevda Yüksel, Fatih Üniversitesi Sağlık Bilimleri Meslek Yüksekokulu, İlk ve Acil Yardım Programı, Ankara, Türkiye Tel.: +90 312 385 81 00 Faks: +90 312 385 19 98 E-mail: syuksel@fatih.edu.tr

doi:10.5152/ttd.2012.35

GİRİŞ

Dünyada ve Türkiye’de önemli bir halk sağlığı sorunu olan sigara içiciliğinin önlenabilir olması, sigara kaynaklı hastalıkların kontrol ve tedavisinde yol göstericidir. Bu hastalıkların önlenmesi ya da kontrol altına alınabilmesi için en etkili ve kolay yöntem sigara ile mücadelede geçmektedir. Sigaraya başlamayı önlemek mücadelesinin en önemli kısmını, lise ve üniversite öğrencileri ise en önemli hedef kitlesini oluşturmaktadır. Son yıllarda sigara başlama yaşının 8-10 yaşlara düşmesi ile birlikte, mücadele ilköğretim çağındaki öğrencileri de içine almıştır. Yapılan çalışmalar, günümüzde sigara içenlerin sıklıkla çocukluk ya da adolans çağıda sigara içmeye başladıklarını göstermiştir [1]. Bu nedenle mücadele çalışmaları sigaraya başlamayı önleme, başlayanları bıraktırma, pasif içicilik konusunda bilinçlendirme ve yasal tedbirler konusunda yoğunlaşmıştır.

1960’lı yıllarda batılı ülkelerde başlayan sigara ile mücadele çalışmaları ülkemizde 1996 yılında kabul edilen 4207 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Yasa’nın bazı maddelerinin değiştirilerek (03-01-2008 tarihinde 5727 sayılı kanun) 19-05-2008 tarihinde uygulanmaya başlamasıyla birlikte etkisini göstermiştir. Bu yasanın uygulanmasının sancıları Mayıs 2009 tarihinden itibaren (tüm kapalı alanlarda yasaklama getirilmesi) artmıştır. Toplumun yasaklara uyumunun ve yasanın uygulama sonuçlarının gençlere yansımaları yapılan çalışmalarla ortaya konulmaktadır. Yapılan araştırmalarda halkın yasal önlemlere ilişkin tutumunun olumlu olduğu belirlenmiş; değişik çalışmalarda toplumun yüzde 75-88 oranında sigaraya karşı yasal düzenlemelerden yana olduğu ortaya konmuştur [2].

Araştırma, Temmuz 2009 tarihinde uygulamaya girecek olan yasakların başlama öncesinde yapılmıştır. 31 Mayıs “Dünya Sigara İçmeme Günü” nedeniyle, Fatih Üniversitesi Ankara Kampüsünde bir dizi ‘Sigara Etkinlikleri’ düzenlenmiştir. Amaç “Sigaranın Zararları” konusuna ve 19 Temmuz 2009’da uygulamaya girecek olan 5727 sayılı genişletilmiş sigara yasağına dikkat çekmek ve öğrencileri sigara bırakmaya teşvik etmektir. Bu amaçla F.Ü. Ankara Kampüsü’ndeki tüm birinci sınıf öğrencilerine anket uygulanmış, sonrasında bilgilendirme semineri verilmiş ve “Ödüllü Sigara Bırakma Kampanyası” düzenlenmiştir. 1-15 Nisan tarihleri arasında sigara bırakma kampanyasına katılmak isteyenlerin başvuruları kabul edilmiş, sigara bırakma öncesinde ve sonrasında idrar örnekleri toplanmıştır. Sigara bırakanlarda idrarda kotinin düzeyine bakılmış ve sigarayı bıraktığı doğrulanınların tümü ödüllendirilmiştir.

GEREÇ ve YÖNTEMLER

Fatih Üniversitesi Ankara Kampüsünde, Sağlık Bilimleri Meslek Yüksekokulu, Ankara Meslek Yüksekokulu ve Hemşirelik Yüksekokulu bulunmaktadır. Sağlık Bilimleri Meslek Yüksekokulu’nda, Tıbbi Görüntüleme Teknikleri, Tıbbi Laboratuvar Teknikleri, Tıbbi Tanıtım ve Pazarlama, Tıbbi Dökümantasyon ve Sekreterlik Programları vardır.

Ankara Meslek Yüksekokulunda ise Biyomedikal Cihaz Teknolojisi, Bilgisayar Programcılığı, Büro Hizmetleri ve Yönetici Asistanlığı, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, İşletme Yönetimi, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları, Pazarlama ve Uygulamalı İngilizce ve Çevirmenlik olmak üzere sekiz program bulunmaktadır. Hedef grup olarak bu programların birinci sınıfında öğrenim gören öğrencilere 2009 Mart ayı sonunda iki bölümden oluşan 25 soruluk anket uygulanmıştır. Öğrencilere anketin amacı ve istemeyenlerin katılmayacağı konusunda bilgi verilmiştir. İlk 16 soru kimlik, okul, aile ve kişinin sigara içip içmediği ile ilgili olup, sonraki 9 soruda sigara içen öğrencilerin deneme yaşı, başlama nedenleri, içicilik durumları, sigara ile ilgili yakınmaları ve bırakmaya bakışları sorgulanmıştır.

Ayrıca sigara etkinlikleri çerçevesinde 1-15 Nisan 2009 tarihleri arasında sigara bırakma kampanyasına katılmak isteyenlerin başvuruları kabul edilmiş, sigara bırakma öncesinde ve sonrasında (15-20 Mayıs) idrar örnekleri toplanmıştır. Sigara bırakanlarda idrarda kotinin düzeyine bakılmıştır. İdrarda kotinin düzeyine bakmak için One Step Cotinine Test Device Package Insert kiti kullanılmıştır. Sigarayı bıraktığı biyokimyasal testlerle doğrulanınların tümü ödüllendirilmiştir.

Anket ile ilgili verilerin istatistiksel analizleri “SPSS 13.0” paket programında sürekli değişkenler için t-testi, oranlar için ki-kare yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR

Anket sonuçları değerlendirilen toplam 493 öğrencinin %41.6’sı (n=205) erkek, %58.4’ü (n=288) kız öğrencidir. Ankete katılan öğrencilerin %77’si MYO, %16.5’i SBMYO, %6.5’i HYO öğrencisidir. Yaş ortalaması 20.6±2.04 olup (18-36), %72.5’i (n=351) Genel Lise, %12’si (n=58) Özel Lise, %6.6’sı (n=32) Anadolu lisesi, %7.4’ü (n=36) Meslek Lisesi, %0.6’sı (n=3) Fen Lisesi, geri kalan %0.8’lik kısmı da Açık Öğretim Lisesi mezunudur.

Hiç sigara içmeyenlerin oranı %30.9 (n=148), deneyip sevmeyenlerin ise %21.9 (n=105) dur. Düzenli sigara içiminin verilerine bakıldığında %29 oranında (n=139) öğrencinin düzenli sigara içtiği, %13 (n=62) öğrencinin de ara sıra içtiği tespit edilmiştir. Düzenli sigara içenlerin %61.9’unu erkek öğrenciler, %38.1’ini kız öğrenciler oluşturmaktadır (Tablo 1). Programlar arası kıyaslamalarda ise hiç sigara içmeyen oranının yüksek olduğu programların sırasıyla Hemşirelik (%62.5), Tıbbi Laboratuvar Teknikleri (%50), Bilgisayar Teknolojisi ve Programlama (%40) olduğu, düzenli sigara içiminin yüksek olduğu programların ise, İşletme Yönetimi (%42.2), Tıbbi Görüntüleme Teknikleri (%42.1), Muhasebe ve Vergi Uygulamaları (%40.3), Pazarlama (%38.9) Programları olduğu görülmüştür.

TARTIŞMA

Benzer bir çalışma, Demirel ve Sezer (2001) tarafından Sivas bölgesi Cumhuriyet Üniversitesi öğrencilerinde yapılmış ve sigara içme oranı %43.5, bırakma oranı %3.3, hiç sigara kullanmayanların oranı ise %53.2 bulun-

muştur [3]. 2002-2003 yılında Harran Üniversitesi'nde yapılan araştırmada sigara içme oranı %51.7, 2004-2005 yılında Pamukkale Üniversitesi Sağlık Memurluğu öğrencileri arasında %33 olarak bulunmuştur [4,5]. Ayrıca 2003-2004 eğitim öğretim yılında Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencileri arasında yapılan bir çalışmada sigara içme oranı %26.5 iken, 2006 yılında Selçuk Üniversitesi'nde yapılan benzer bir çalışmada sigara içme oranı %16, 2007 Haziran ayında Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencileri arasında yapılan araştırmada ise bu oran %17.3 bulunmuştur [6-8]. Tıp fakültesi öğrencileri arasında yapılan çalışmalarda sigara içme oranının son yıllarda düşmesi ümit vericidir.

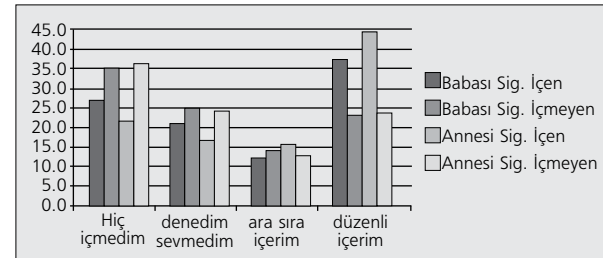
Tablo 1. Öğrencilerin sigara içme durumları

Sigara içme durumu	Erkek	Kız	Total	
Hiç içmedim	n	43.0	105.0	148
	%	29.1	70.9	100
Denedim sevmedim	n	30.0	75.0	105
	%	28.6	71.4	100
Denedim sevdim	n	1.0	5.0	6
	%	16.7	83.3	100
Ara sıra içirim	n	24.0	38.0	62
	%	38.7	61.3	100
Düzenli içirim	n	86.0	53.0	139
	%	61.9	38.1	100
Bıraktım	n	14.0	5.0	19
	%	73.7	26.3	100

Öğrencilerin aile bireylerinin sigara içme oranları incelendiğinde, ankete katılan öğrencilerin %40.4'ünün babasının, %26.2'sinin annesinin sigara içtiği, %45'inin babasının, %66.9'unun annesinin sigara içmediği, %14.6'sının babasının, %6.8'inin annesinin sigarayı bıraktığı belirlenmiştir. Babası sigara içen 187 öğrencinin %26.7 (n=50) hiç sigara içmediği, %20.3'ünün (n=38) sigarayı denediği fakat sevmediği, %11.8'inin (n=22) ara sıra sigara içtiği, fakat %36.9'unun (n=69) düzenli sigara içtiği görülmüştür. Benzer rakamlar annesi sigara içen öğrencilerde de görülmektedir. Annesi sigara içen 123 öğrenci %21.1'i (n=26) sigara hiç içmediğini, %16.3'ünün (n=20) sigarayı denediği fakat sevmediği, %15.4'ünün (n=19) ara sıra sigara içtiği, fakat %43.9'unun (n=54) düzenli sigara içtiğini ifade etmiştir. Sigara içmeyen anne ve babaların çocuklarında bu verilerin düştüğü gözlenmektedir (Şekil 1).

Yapılan çalışmada babası sigara içen öğrencilerde istatistiksel anlamlılık gözlenmemiştir. Annesi ve kardeşleri sigara içen öğrencilerin sigara içme durumlarında ise bazı çalışmalarda olduğu gibi [4,8-12] istatistiksel anlamlılık görülmektedir (Tablo 2).

Birinci ve ikinci kardeşin sigara içmemesi, öğrencinin sigara içmeme durumunu olumlu yönde etkilemektedir (Şekil 2). Göksel ve ark. [12] İzmir İli lise öğrencileri arasında yaptıkları araştırmada anne-babanın sigara içiyor olması ile öğrencilerin sigara içmesi arasında istatistiksel bir ilişki kurulamazken, evdeki kardeşin sigara içmesi ile öğrencilerin sigara içmesi arasında anlamlı bir ilişki

Şekil 1. Öğrencinin anne ve babasının sigara içme durumuna etkisi (%)

Tablo 2. Öğrencilerin aile bireylerinin sigara içme durumları (%)

	hiç içmedim	denedim sevmedim	ara sıra içirim	düzenli içirim	p değerleri
Babası sigara içen	26.7	20.3	11.8	36.9	>0.05
Babası sigara içmeyen	34.4	24.5	13.7	22.6	
Annesi sigara içen	21.1	16.3	15.4	43.9	<0.05
Annesi sigara içmeyen	35.8	23.6	12.3	23.3	
Birinci kardeş sigara içen	19.2	19.2	11.1	46.5	<0.05
Birinci kardeş sigara içmeyen	37.0	22.9	13.5	20.4	
İkinci kardeş sigara içen	11.6	20.9	11.6	44.2	<0.05
İkinci kardeş sigara içmeyen	36.0	25.5	11.2	21.1	
Üçüncü kardeş sigara içen	7.7	15.4	0.0	61.5	<0.05
Üçüncü kardeş sigara içmeyen	39.7	24.7	12.3	17.8	
Dördüncü kardeş sigara içen	14.3	0.0	0.0	85.7	<0.05
Dördüncü kardeş sigara içmeyen	56.7	26.7	10.0	3.3	

($p<0.01$) gözlenmiştir. Ceylan ve ark. [4] Harran Üniversitesinde yaptıkları araştırmada ise baba ve erkek kardeşlerin sigara içme alışkanlıkları ile öğrencilerin sigara içme durumları arasında istatistiksel anlamlılık ($p<0.0001$) görülmüştür. Yine benzer bir çalışma olan İnal ve ark. [13] tarafından İstanbul Beykoz'daki ilköğretim öğrencileri arasında yapılan bir araştırmada, sigara içen öğrenciler arasında hem anne hem de babanın birlikte sigara içme oranının, sigara içmeyenlere göre istatistiksel olarak anlamlı ölçüde yüksek ($p=0.002$) olduğu görülmüştür.

Sigara bırakanların ($n=19$) bırakma nedeni %63.2 oranında sağlığa zarar verdiği için, %36.8'i ise diğer nedenler (kötü görüntü, rahatsız edici koku, ağız kokusu ve diş sararması vb.) olarak belirtilmiştir.

1988 yılında yapılan PIAR'ın araştırmasına göre 15-18 yaş grubu gençlerde sigara içme oranı %30 iken [14], 1999-2000 yılında Telli ve ark. [15] Ege Üniversitesinde yaptığı araştırmada bu oran %28 olarak bulunmuştur. Çalışmada, ankete katılan öğrencilerin sigarayı ilk deneme yaş ortalaması 16 ± 3.2 'dir. %36.5 oranında 15-16-17 ve 18 yaşlarında kümelenme görülmektedir.

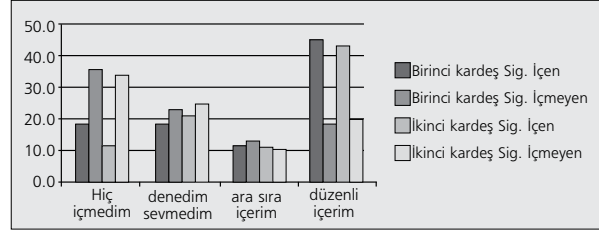
Deneme nedeni olarak 287 öğrenciden %52.6'sı merak ettiğini, %22.3'ü özendiğini, %25.1'i ise diğer nedenleri göstermişlerdir.

Kime özendiniz sorusuna verilen cevaplarda ise %56.7 oranında arkadaşlara özenme ilk sırayı almaktadır. İkinci sırayı ise %12'lik oranla anne-baba ve kardeşlerden oluşan aile bireyleri gelmektedir. Film sanatçılara %4 oranında, sporculara %1.3, öğretmenlerine %1.3 ve bunların dışında kalan kişilere (pop starlar, amca/dayı, hala/teyze vb.) de % 24.7 oranında özendiklerini belirtmişlerdir. Burada dikkati çeken öğrencilerin sigaraya başlamada arkadaş çevrelerinin büyük oranda etkili olduğudur (Şekil 3).

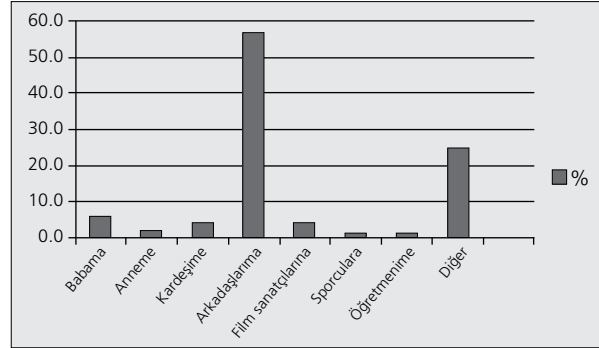
Ceylan ve ark. [4] Harran Üniversitesinde yaptıkları araştırmada sigaraya başlama nedenleri içerisinde özenme %65.9 bulunurken, aile büyüklerine ve arkadaşlara özenme %63,7 oranı ile ilk sırayı almaktadır. Göksel ve ark. [12] İzmir İli lise öğrencileri arasında yaptıkları araştırmada çocukların sigaraya başlamada en çok özendikleri kişilerin arkadaşları olduğu (%56) gözlenmiştir. İnal ve ark. [13] tarafından İstanbul Beykoz'daki ilköğretim öğrencileri arasında yapılan araştırmada ise ilköğretim çağındaki çocukların %50'sinin çevresinde sigara içen arkadaşlarının olduğunu bildirmeleri düşündürücüdür.

Sigara içenlere ne kadar yıldır içtikleri sorulduğunda %30.3 oranında ($n=54$) 4-6 yıl, %25.8 oranında ($n=46$) 2-4 yıl, %20.8 oranında ($n=37$) ise 6 yıldan çok seçeneklerini işaretlemişlerdir (Şekil 4). Deneme yaş ortalaması düşünüldüğünde 15-16 yaşlarında deneyenlerin büyük çoğunluğunun bağımlı hale geldiği ve sürekli içici oldukları sonucu çıkmaktadır.

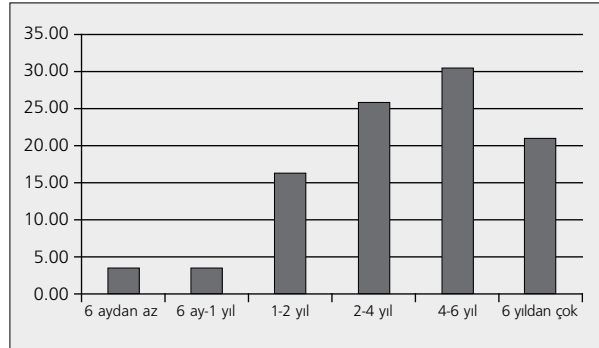
Sigara içenlerin günde kaç tane içtikleri sorusuna öğrencilerin %37.7'si ($n=72$) 11-20 tane, %31.4'ü ($n=60$) 5-10 tane, %18.8'i ($n=36$) 5'ten az, %12'si ($n=23$) ise 21'den fazla seçeneğini işaretlemiştir (Şekil 5). Sigara içenlerin %64.3'ünün sigarayı bırakmayı düşündüklerini ifade etmişler, %63.7'si ise bırakmayı denemişlerdir.

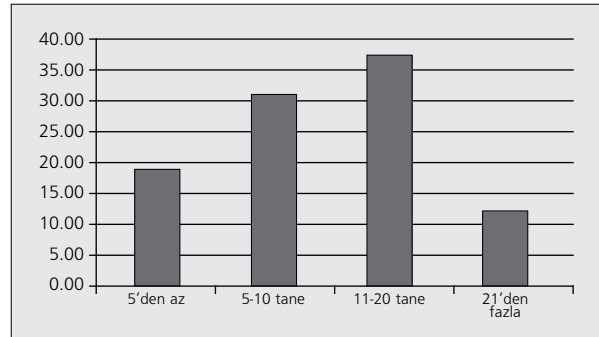
Şekil 2. Öğrencinin birinci ve ikinci kardeşlerinin sigara içme durumuna etkisi (%)

Şekil 3. Öğrencilerin özendiği kişiler (%)

Şekil 4. Öğrencilerin sigara içicilik süresi (%)

Şekil 5. Günde içilen sigara sayısı (%)

Sigara ile ilgili yakınmaları sorulduğunda öğrencilerin %40.3'ü öksürükten, %25.4'ü nefes darlığından, %20.1'i balgam çıkarmaktan şikayet etmişlerdir.

Sonuç olarak, araştırma 18-36 yaş aralığında bulunan üniversite öğrencilerine yapılmış ve çalışmaya katılan öğrencilerin %30.9'unun sigara içmedikleri, %29'unun düzenli bir şekilde içtikleri, %13'ünün ise ara sıra içtiği tespit edilmiş olup 15-16 yaşlarında sigara içmeyi deneyenlerin ileride sürekli içici oldukları sonucu varılmıştır.

Sigara içenlerin %37.7'sinin günde 11-20 tane içtikleri saptanmıştır. Sigara içenlerin %64.3'ünün sigarayı bırakmayı düşündüklerini ifade etmişler, %63.7'si ise bırakmayı denemişlerdir. Öğrencilerin sigaraya başlamadaki etkenler arasında ilk sırayı %56.7 oranında arkadaşlarının, ikinci sırayı %12'lik oranı ise anne-baba ve kardeşlerinin sigara içmesi yer aldığı belirlenmiştir. Sigara yasaklarının ya da sigara paketleri üzerindeki uyarıların, sigara bırakma nedeni olarak gösterilmemesi dikkat çekicidir.

Bu çalışmadan çıkan sonuç arkadaş çevresinin sigaraya başlamada en önemli faktör olduğudur. Bu nedenle çocukların arkadaş çevresini belirlemenin sigara mücadelesindeki önemi büyüktür. Anne ve babaların sigarayla arkadaşlık kurmaları yerine kendi çocuklarıyla arkadaş gibi olmaları dolayısıyla sigara içen arkadaş çevresinden çocuklarını uzaklaştırmaları önerilmektedir. Gençlerin sigaraya başlamalarının engellenmesi için yasal tedbirlerin alınması yanında sürekli eğitim yapılması, sigarayı bırakmalarının sağlanması, gerekirse uzman desteğinin temin edilmesi konusundaki çalışmalar sürdürülmelidir. Bu konuda öğretim elemanlarına sigara bıraktırma konusunda özel eğitim verilmesinin sağlanması sigara bıraktırma çalışmalarını daha etkin kılacaktır. Ayrıca sağlık bölümlerinde okuyan öğrencilerin her birinin sağlık personeli olacağı yönünde bilinçlendirilmesi ve onların halkın gözünde birer rol modeli olacakları konusunda derslerde sürekli eğitim verilmesi gereklidir.

Çıkar Çatışması

Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

KAYNAKLAR

1. Salgını Durdurmak (Curbing the Epidemics) Dünya Bankası Yönetimler ve Tütün Ekonomisi, Dünya Bankası Yayınları, Çeviri Yayın (Çeviri Yapan: Taş Ş.), Ofset Baskı, İstanbul. 2001.
2. "Toplumumuz Sigaraya Karşı Yasal Mücadeleyi Destekliyor". Sigara Alarmı, 7, Mart 1992.
3. Demirel Y, Sezer RE. Sivas bölgesi üniversite öğrencilerinde sigara kullanma sıklığı. Erciyes Tıp Derg 2005;27:1-6.
4. Ceylan E, Yanık M, Gencer M. Harran Üniversitesi'ne kayıt yaptıran öğrencilerin sigaraya karşı tutumlarını etkileyen faktörler. Turk Toraks Derg 2005;6:144-50.
5. Azak A. Sağlık memurluğu öğrencilerinin sigara kullanımını etkileyen faktörler. Turk Toraks Derg 2006;7:120-4.
6. Şahin EM, Özer C, Çakmak H, ve ark. Tıp fakültesi öğrencilerinin sigara içme ve bırakma durumları. Trakya Üniv Tıp Fak Derg 2007;24:209-12.
7. Marakoğlu K, Çivi S, Şahsivar Ş, Özdemir S. Tıp fakültesi birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinde sigara içme durumu ve depresyon yaygınlığı arasındaki ilişki. Bağımlılık Dergisi 2006;7:129-34.
8. Vatan İ, Ocakoğlu H, İrgil E. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinde sigara içme durumunun değerlendirilmesi. TAF Prev Med Bull 2009;8:43-8.
9. Gaeta G, Del Castello E, Cuomo S, et al. Personal, familial and environmental factors influencing the inclination of smoking in adolescents: differences between sexes and small-town dwellers. Cardiologia 1998;43:417-26.
10. Metintaş S, Sarıboyacı MA, Nuhoğlu S, ve ark. Eskişehir ilindeki üniversite öğrencilerinde sigara içme alışkanlığına ait özellikler. Tüberküloz ve Toraks 1996;44:77-83.
11. Gaeta G, Del Castello E, Cuomo S, et al. [Family and friends who smoke: influence on adolescents]. G Ital Cardiol 1998;28:259-66.
12. Göksel T, Cirit M, Bayındır Ü. İzmir ili lise öğrencilerinin sigara alışkanlıklarını etkileyen faktörler. Turk Toraks Derg 2001;3:49-53.
13. İnal S, Yıldız S. İlköğretim öğrencilerinin sigaraya ilişkin bilgi ve inanışları ile aile bireyleri ve öğretmenlerinin sigara içme durumunun incelenmesi. Atatürk Üniv Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2006;9:1-9.
14. Sigara Akışkanlıkları ve Sigara ile Mücadele Kampanyası Kamuoyu Araştırma Raporu, PİAR, Ocak, 1988.
15. Telli CG, Solak ZA, Özol D, Sayiner A. Üniversiteye başlayan öğrencilerin sigara içme alışkanlıkları. Solunum 2004;6:101-6.